

9.2x14.14	1	11	עמוד	הארץ - כותרת	23/07/2026	98512927-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

שנוריד את דיוקן הרצל?

מכתבים למערכת הארץ

שנוריד את דיוקן הרצל?

בתגובה על "המועצה להשכלה גבוהה אישרה להגביל את חופש המחאה והביטוי באוניברסיטאות ובמכללות", מאת נועה לימונה ("הארץ", 22.7)

דיוקן של הרצל, מייסד הציונות המדינית, ניבט מעל לאולם המ-ליאה של הכנסת. לפי שעה לא כוסה תצריב האבץ שיצר דני קרוון בריעת בד ועליה תמונת רב ליטאי אנטי-ציוני. על פי התנהלות הממשל הנוכחי אפשר לשער, כי לא רחוק היום שתעלה בו להצבעה החלטה על עיצוב מחודש של פני האולם. החלטת המל"ג "האוסרת... לנקוט עמדות פוליטיות בשם המוסד", היא צעד נוסף במיזם שיטתי למחיקת מורשת הרצל.

הרצל, אבי הזרם הפוליטי הליברלי לאומי בתנועה הפוליטית החדשה, לא הסתיר את עמדתו החד-משמעית ביחס לצביון הקהילה האקדמית שתקום בירושלים המתחדשת. ב-1902 חזה אקדמיה שיכור נסו בה מלומדים מכל התרבויות והלשונות. התפקיד המשותף שיועד לחבריה היה פעולה למען בני האדם, בלא שוני בין דת לדת או לאום ללאום ("אלטנוילנד", בתוך: חזון, ירושלים תש"ך, עמ' 263, 272).

מנהיגי התנועה הציונית, ובהם ויצמן וויבוטינסקי (לא בדיוק פעילי "שמאל"), עשו עוד לפני מלחמת העולם הראשונה להקמת "אוניברסיטה לאומית" ברוח החזון של הרצל – חזון המוקע היום בידי שופרות תעמולה אנטי-ישראליות מקומיים כ"פרוגרסיסטי", "שמאלני", ומושמצ ככינוי הגנאי "אג'נדה". חמישה כרכים עכירכס מגורילים את סיפור "הקשר הציוני" בן המאה של האוניברסיטה העברית, אך נראה שחברי המל"ג (בהרכבה החסר) שהצביעו כמצוות השלטון לא שמעו עליהם.

הם יידרשו עתה נשיאי האוניברסיטאות להפסיק "לקדם אג'נדות פוליטיות" (כך לשון יר"ר המל"ג)? כלומר, לבגוד בערכי יסוד של הציונות ההרצליאנית ולוותר על האופי ההומניסטי-השוויוני של המחקר וההוראה בישראל? האם מצפים שיתכחשו בפומבי לאופי הלאומי המובהק של ההשכלה הגבוהה שלנו?

פרופ' ישראל ברטל, חבר האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים